

SUOMEN KOIRANKASVATTAJAT SUKOKA RY
Taipaleentie 288
01900 Nurmijärvi

LAUSUNTO

12.1.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö VN/12277/2021

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista

Maa- ja metsätalousministeriö on 4.11.2021 antamassaan lausuntopyynnössä VN/12277/2021 pyytänyt Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry:ltä (jäljempänä SuKoKa) lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista (jäljempänä esitysluonnos).

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi laki eläinten hyvinvoinnista ja tehtäväksi siihen liittyvät tarvittavat muutokset muihin lakeihin. Samalla nykyinen eläinsuojelulaki ehdotetaan kumottavaksi. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alusta.

Yleisenä huomiona SuKoKa haluaa nostaa esiin esitysluonnoksessa useaan kertaan mainittavan valtioneuvoston asetuksen, jolla voitaisiin antaa tarkempia säädöksiä useaan esitysluonnoksessa esitettyyn pykälään. Laki ja sen nojalla annetut asetukset ovat tarkoitettu luettaviksi yhdessä, sillä asetuksella annetaan lakia täydentävät säännökset. Huomionarvoista on myös se, että lakiin otettavan asetuksenantovaltuuden sisältö tulee olla riittävän tarkasti rajattu ja ilmetä selkeästi laista sekä säänneltävästä asiasta tulee olla riittävät perussäännökset laissa. Koska kyseisellä valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa velvoittavia säädöksiä muun muassa eläinten pitopaikkoihin ja eläinjalostukseen liittyen, kokee SuKoKa, että valtioneuvoston asetusluonnoksen ja hallituksen esitysluonnoksen laiksi eläinten hyvinvoinnista tulisi olla lausuttavana samanaikaisesti. Koska lausuttavana on ainoastaan esitysluonnos laiksi eläinten hyvinvoinnista, ei lausunnon antaja pysty lausunnossaan ottamaan riittävän perusteellisesti kantaa asetuksenantovaltuuteen tai laissa oleviin perussäännöksiin.

Lisäksi SuKoKa haluaa kiinnittää huomiota esitysluonnoksessa esitettyjen säännösten valvontaan. Esitysluonnoksessa on useita pykälää, joissa on esitetty laajaa valvontaa vaativaa sääntelyä (esimerkiksi 39 § ja 40 §), mutta esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa siihen, kuka valvontaa harjoittaa ja miten laajasti valvontaa aiotaan suorittaa. Koska kyseessä on eläinten hyvinvointilaki, jonka tarkoituksena on esitysluonnoksen 1 §:n mukaisesti "edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta", tulee laissa säätää niistä valvonnan keinoista, joiden avulla lain tarkoitusta pyritään toteuttamaan. Käytännön muutokset tulevat esitysluonnoksen ja nykyisin voimassa olevan lain välillä olemaan varsin pieniä, mikäli valvonnasta ei anneta tarkempia säännöksiä esitysluonnoksessa. Jäljempänä lausunnossa otetaan kantaa tiettyihin pykälisiin liittyviin erityisiin valvonnan tarpeisiin.

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

SuKoKan lausunnon osalta tulisi ottaa huomioon, että sen jäsenet ovat rekisteröityjä rotukoiria kasvattavia henkilöitä, joten tämä lausunto on kirjoitettu rekisteröityjen koirien kasvattajien näkökulmasta. Rekisteröityjen koirien pito ja kasvatus on laajasti säännelty Suomen Kennelliiton toimesta ja samanlaista sääntelyä ja valvontaa tulisi ehdottomasti kyetä ulottamaan myös rekisteröimättömiin sekarotuisiin koiriin. Tämän vuoksi etenkin rekisteröimättömien sekarotuisten koirien pennuttamista tulisi kyetä valvomaan nykyistä huomattavasti tehokkaammin esitysluonnoksessa mainittujen valvontaa harjoittavien tahojen toimesta, jotta pentutehtailuun ja muuhun epäeettiseen koiran pitoon ja pennuttamiseen pystyttäisiin puuttamaan voimassa olevaa lakia tehokkaammin.

SuKoKa lausuu esitysluonnoksesta ainoastaan jäseniinsä vaikuttavan sääntelyn osalta, eli koirien pitoon ja kasvattamiseen liittyvistä säännöksistä. Tässä lausunnossa rekisteröidyillä rotukoirilla viitataan kaikkiin tunnistusmerkittyihin ja Suomen Kennelliittoon tai muun maalaisiin kansallisiin kennelliittoihin rekisteröityjä koiria, joiden rekisteritodistuksesta ilmenee kyseisen koiran polveutumistiedot. Rekisteröimättömillä sekarotuisilla koirilla taas viitataan kaikkiin muihin koiriin, jotka jäävät edellä olevan määritelmän ulkopuolelle.

SuKoKa lausuu esitysluonnoksesta seuraavaa:

21 § Ruokinta ja juotto. Esitetyn lainkohdan 1 momentin mukaan "on ... varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa". Kuitenkin 2 momentin mukaan "nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla". Samassa 2 momentissa säädetään poikkeuksista jatkuvan vedensaannin vaatimukseen 4 kohdassa "silloin, kun poikkeukselliset ja vaikeat sääolosuhteet estävät sulan veden jatkuvan saatavilla pidon" ja 5 kohdassa "sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä".

109 §:n 1 momentin 8 kohdassa sanktioidaan 21 §:n 2 momentin vaatimus jatkuvasta sulan veden saannista sekä tahallisenä että tuottamuksellisenä. Koska esitysluonnoksessa mainitaan poikkeuksellisten ja vaikeiden sääolosuhteiden tarkoittavan "lähinnä tavanomaista merkittävän paljon kylmempää pakkasjaksoa, jonka aikana esimerkiksi normaalioloissa sähkövastuksella sulana pysyvät vesijohdot jäätyisivät ja estäisivät näin automaattisen juottojärjestelmän käytön" ja "vuosittain toistuvia pakkasjaksoja ei pidettäisi pykälässä tarkoitettuina poikkeuksellisinä olosuhteina" (s. 107), tarkoittaa tämä sitä, että eläinsuojelurikkomuksesta voitaisiin tuomita sellaisessakin tapauksessa, jossa vesi olisi Suomelle tavallisten talvipakkasten johdosta jäänyt vesikippoon. Esitysluonnoksessa mainitaan, että "jatkuvan veden saantia koskevasta poikkeuksesta olisi tarpeen säätää myös talviaikana eräiden turkiseläinten ja ammattimaisilla rekikoiratarhoilla pidettävien rekikoirien osalta, sillä kiinteän sähkövastuksella sulana pysyvän juottojärjestelmän rakentaminen aiheuttaisi rekikoiratarhoille ja turkistiloille huomattavia kustannuksia" (s. 107).

Jatkuvan veden saannin takaaminen talviolosuhteissa on huomattavan hankalaa myös sellaisilla luonnollisten henkilöiden omistamilla koirilla, jotka elävät ulkotarhoissa joko osittain tai kokonaan. Lisäksi jatkuvan sulan veden saannin takaamisesta aiheutuisi huomattavia kustannuksia myös yksityishenkilöille, ei ainoastaan ammattimaisille rekikoiratarhoille. Tämän vuoksi SuKoKa katsookin, että jatkuvaa vedensaantia koskevasta

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

poikkeuksesta olisi tarpeellista säätää talviaikaan myös muidenkin kuin ammattimaisten rekikoiratarhojen osalta. Koska lausuntoesityksessä katsotaan ammattimaisten rekikoiratarhojen osalta riittäväksi, että "eläimet juotetaan talviaikaan yleensä useita kertoja päivässä siten, että veden määrä, juottokertojen määrä ja juoton ajankohta sovitetaan eläinten tarpeisiin sopivaksi", tulisi näin katsoa myös muun ulkona tapahtuvan eläinten pidon, esimerkiksi ulkotarhoissa elävien koirien, osalta.

Jatkuvan sulan veden saannin osalta ongelmalliseksi muodostuu myös valvonta, sillä valvontaa suorittavilla tahoilla ei todennäköisesti tule olemaan tarpeeksi resursseja valvontaan edes ammattimaisen eläintenpidon osalta.

25 § Eläinjalostus. Eläinjalostusta koskevan pykälän osalta SuKoKa haluaa kiinnittää huomiota siihen, että koirien jalostuksen seuranta ja koirien jalostuskelpoisuuden edellytykset ovat rotukoirien kasvatuksen osalta jo nykyisellään Suomen Kennelliitto ry:n (jäljempänä SKL) valvonnan alaisia ja säänneltyjä. Osa SKL:n sääntelystä on tiukempaan, kuin mitä esitysluonnoksessa ehdotetaan lakiin kirjattavaksi.

SKL:llä on tiettyjä jalostukseen käytettävien koirien hyvinvointiin liittyviä edellytyksiä pentujen rekisteröinnille, kuten jalostukseen käytettävien koirien enimmäis- ja vähimmäisikä, pentueiden enimmäismäärä nartuilla sekä pentueiden syntymisen välinen aika nartuilla. Lisäksi SKL:llä on terveyteen liittyvissä asioissa jälkeläisten hyvinvointiin liittyviä rekisteröintiehtoja, joiden mukaisesti vanhemman huono terveystulos lonkka- ja kyynärniveltalvauksessa, polvilumpiotutkimuksessa tai spondyloosikuvauksessa velvoittaa rekisteröimään pennut EJ-rekisteriin, eli niiden jalostuskäyttö ei ole sallittua. Muita rekisteröintiehtoja ovat liian läheistä sukua keskenään olevien vanhempien jälkeläisten merkitseminen EJ-rekisteriin (isä/emä ja jälkeläinen tai täyssisarukset keskenään, jolloin sukusiitosprosentti on aina vähintään 25 %), kahden merlevärisen koiran keskinäinen jalostuskäyttökielto, kahden T-boxmutaation vuoksi töpöhäntäisen koiran keskinäinen jalostuskäyttökielto sekä muut mahdolliset rotukohtaiset erityisehdot.

SKL:llä on käytössä perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustusohjelma (jäljempänä PEVISA), joka sisältää pentujen rekisteröintiin vaikuttavia rotukohtaisia erityisehtoja esimerkiksi terveystarkastuksista. PEVISA:ssa esitetään ne vähimmäisvaatimukset, joiden tulee täytyä, että pennut voidaan rekisteröidä FI- tai ER-rekisteriin, joka antaa pennuille jalostuskäyttöoikeuden. PEVISA on tällä hetkellä käytössä 152 koirarodulla.

Esitysluonnoksessa sanotaan, että "hyvinvointihaittaa aiheuttavia ääripiirteitä omaavia eläimiä ei tulisi käyttää jalostukseen, ellei esimerkiksi geenitestauksen avulla tai muutoin voida varmistaa, että haitta ei periydy jälkeläisille tai ellei tarkoituksena ole esimerkiksi roturisteytyksen kautta parantaa jälkeläisten ominaisuuksia tältä osin" (s. 110). Esitysluonnoksessa tulisi täsmentää, mitä hyvinvointihaittaa aiheuttavilla ääripiirteillä tarkoitetaan.

Esitetyn pykälän 2 momentin 1 kohdassa kielletään eläimen jalostuskäyttö, mikäli "käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille". Esitysluonnoksen mukaan "säännöksen tarkoituksena on estää sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, joiden todennäköisenä tuloksena syntyy psyykkiseltä tai fyysiseltä toimintakyvyltään sairauden tai muun syyn takia heikentyneitä eläimiä tai eläimiä, joiden mahdollisuudet lajityypilliseen käyttäytymiseen ovat muusta syystä

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

heikentyneet" ja "hyvinvointihaittoja voitaisiin pitää todennäköisinä, jos jalostusyhdistelmän käyttö olemassa olevan tiedon perusteella sisältäisi keskimääräistä suuremman riskin periyttää jälkeläisilleen pykälässä tarkoitettuja sairauksia tai muita ominaisuuksia" (s. 111).

SuKoKa kokee kahdessa yllä olevassa olevat jalostuskiellot ongelmalliseksi useammatkinkin syystä. Ensinnäkin suurin osa koirien ominaisuuksista periytyy monigeenisesti, minkä vuoksi niiden tarkkaa periytymistä on vaikea selvittää. Vaikka jalostusyhdistelmän vanhemmat olisi terveystutkittu, eikä niillä itsellään olisi sellaisia terveyshaittoja, jotka vaikuttavat niiden elämään, ei se ole tae siitä, etteikö jälkeläisille voisi tulla sellaisia sairauksia, jotka vaikuttavat niiden elämänlaatuun ja joita on mahdoton ennakoita etukäteen. Toisekseen koirille on olemassa geenitestejä, mutta valitettavasti iso osa nykyisistä geenitesteistä on kehitetty tietyille roduille, jolloin niistä ei välttämättä ole hyötyä millekään muulle rodulle. Toisaalta taas kaikille roduille suunnatuilla geenitesteillä harvoin pystytään selvittämään, kantaako koira esimerkiksi sellaista geeniä, joka aiheuttaa jotakin perinnöllistä sairautta. Tämän vuoksi geenitestit eivät myöskään sovellu rekisteröimättömien sekarotuisten koirien omaamien perinnöllisten sairauksien ennaltaehkäisyyn. Kolmanneksi siitäkin huolimatta, että koirille tehdään SKL:n alaisia virallisia terveystarkastuksia, vain harva koiran terveyteen vaikuttava ominaisuus on mahdollista mitata numeerisesti. Esimerkiksi allergiat saattavat aiheuttaa huomattavaa haittaa koiralle, mutta allergioita on vaikea todeta, eikä niitä pystytä arvioimaan minkäänlaisen asteikon avulla. Myös numeerisesti mitattavat terveystarkastukset ovat tulkinvaraisia siinä mielessä, että lausunnon antaa SKL:n valtuuttama eläinlääkäri, joka tulkitsee tuloksia omien ennakkokäsitystensä pohjalta. Näin ollen saman eläimen terveystarkastuksen tulokset saattaisivat olla numeerisella asteikolla erilaiset kahden eri eläinlääkärin lausumana.

Esitysluonnoksessa on listattu muutamia säännöksessä tarkoitettuja hyvinvointihaittaa aiheuttavia perintötekijöitä, joita ovat esitysluonnoksen mukaan esimerkiksi epänormaali purenta ja pysyvä aukile (s. 111). Näiden osalta tulisi ensinnäkin määritellä, mitä tarkoitetaan epänormaalilla purennalla. Toisekseen tulisi ottaa huomioon, että esimerkiksi alapurenta on osalla koiraroduista tyypillinen purenta, eikä se aiheuta koirille niiden elämänlaatuun vaikuttavia haittoja. Lisäksi sellaisillakin koiraroduilla, joille tyypillinen purenta on saksipurenta, esiintyy niin ala- kuin yläpurentaakin ilman, että se vaikuttaa koiran elämään. Rodulle epätyypillinen ala- tai yläpurenta saattaa aiheuttaa ongelmia esimerkiksi silloin, kun koiralla on jokin muu ominaisuus, esimerkiksi kapea alaleuka, joka aiheuttaa hampaiden virheasentoja. Näissäkin tapauksissa ongelmia aiheuttava hammas tai hampaat voidaan poistaa, jolloin koira ei kärsi virheellisestä purennasta. Myöskin pysyviä aukileita on jo vuosikymmeniä tavattu koirilla, eikä niiden olemassaolo vaikuta koirien hyvinvointiin tai aiheuta koirille niiden elämänlaatuun vaikuttavaa haittaa. Pysyviä aukileita voi kuitenkin esiintyä muiden pysyvää haittaa aiheuttavien ominaisuuksien, kuten vesipään, yhteydessä, mutta on huomionarvoista, että pysyviä aukeita omaavalla koiralla ei aina ole vesipäätä, eikä vesipään omaavalla koiralla aina ole pysyviä aukileita.

Tämän vuoksi SuKoKa kokee hyvinvointihaittaa aiheuttavien ominaisuuksien nimeämisen esitysluonnoksessa ongelmana etenkin sellaisissa tapauksissa, joissa kyseisistä ominaisuuksista ei ole laajaa tieteellistä tutkimusmateriaalia, joiden mukaan kyseinen ominaisuus aiheuttaisi yksiselitteisesti ja jokaisessa tilanteessa eläimelle hyvinvointihaittaa.

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

SuKoKa kokee 25 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdan ongelmallisena koirien jalostuksen näkökulmasta sen vuoksi, että hyvinvointihaitta on käsitteenä vaikeasti määriteltävissä ja jonkin ominaisuuden aiheuttaman hyvinvointihaitan määrä voi vaihdella yksilöstä riippuen. SuKoKa on kuitenkin yhtä mieltä siitä, että 25 §:n 1 momentin mukaisesti eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen. Koska rotukoiraalajostuksessa SKL sekä valvoo jäsentensä kasvatustoimintaa että määrittää tiettyjä ehtoja koirien jalostuskäytölle, tulisi eläinjalostuksen valvontaa koirien osalta kohdentaa nimenomaan rekisteröimättömiin sekarotuisiin koiriin. Niiden jalostuskäyttöä ei nykyisellään pystytä tehokkaasti valvomaan, sillä kukaan ulkopuolinen henkilö ei pysty varmaksi sanomaan miten usein rekisteröimättömällä sekarotuisella koiralla teetetään pentuja, miten vanha se on tai millaisia, mahdollisesti merkittäviäkin, elämänlaatuun negatiivisesti vaikuttavia (piileviä) ominaisuuksia sillä on.

Esitysluonnoksessa sanotaan, että "säännöstä voitaisiin tarvittaessa tarkentaa eläinlajikohtaisissa asetuksissa säätämällä esimerkiksi koirien osalta siitä, kuinka usein nartulla saa teettää pentuja ja mikä on kunkin eläinlajin kohdalla nuorin sallittu astutusikä" (s. 113). Koska kyseiset säännökset ovat jo rotukoirien osalta voimassa SKL:n sääntelymänä, olisi hyvä ulottaa samat säännökset koskemaan myös rekisteröimättömiä sekarotuisia koiria. Tässä kohdin tärkeäksi nousee kuitenkin valvonta, sillä valvontaa harjoittavilla tahoilla tulisi olla keino seurata myös rekisteröimättömien sekarotuisien koirien jalostuskäytön tiheyttä.

SuKoKa kokee, että koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1/2021) avulla pystyttäisiin merkittävästi parantamaan rekisteröimättömien sekarotuisien koirien jalostuskäytön valvontaa ja hyvinvointia. Yksi keino olisi lisätä esitysluonnokseen 25 a §, jossa säädettäisiin pennuille tehtävästä pakollisesta pentutarkastuksesta. Pakollisen pentutarkastuksen avulla pystyttäisiin valvomaan sekä emän hyvinvointia silloin, kun pennut ovat luovutusiässä, että pentujen itsensä hyvinvointia niiden ollessa luovutusikäisiä. Koska pakollinen pentutarkastus koskisi kaikkia koiria, pystyttäisiin myös rekisteröimättömien sekarotuisien hyvinvointia seuraamaan tarkemmin, mikä tarkoittaa myös parempaa mahdollisuutta valvoa pentutehtailijoita. Parhaimmassa tapauksessa pakollinen pentutarkastus voisi omalta osaltaan edesauttaa pentutehtailun vähenemistä.

Suurin osa rekisteröityjä rotukoiria kasvattavista henkilöistä suorittaa jo nykyisellään pennuille eläinlääkärin tekemän terveystarkastuksen ennen pentujen luovutusta. Tämä tarkastus on mahdollista suorittaa eläinlääkärin tekemän mikrosirulla tapahtuvan tunnistusmerkinnän kanssa samanaikaisesti ja suurimmalla osalla eläinlääkäriasemista on jo olemassa oma lomakkeensa pennuille tehtävälle terveystarkastukselle. Vaihtoehtoisesti pennut voidaan laittaa tunnistusmerkintä jo ennen eläinlääkärin tarkastusta Suomen Kennelliiton valtuuttaman tunnistusmerkitsijän toimesta.

SuKoKa ehdottaa, että tunnistusmerkitsemisen voisi eläinlääkärin lisäksi tehdä myös Suomen Kennelliiton valtuuttama tunnistusmerkitsijä, sillä tällä pystyttäisiin helpottamaan sitä resurssipulaa, jota pakollinen tunnistusmerkitseminen tulisi todennäköisesti eläinlääkäreille aiheuttamaan. Koska maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1/2021) 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa viitataan voimassa olevaan eläinsuojelulaakiin mikrosirun asettamiseen pätevää henkilöä määriteltäessä, tulisi esitetyn lain 16 §:n 1

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

momenttiin tehdä seuraava lisäys: "Eläimen tunnistusmerkitsemisen voi kuitenkin suorittaa myös Suomen Kennelliiton valtuuttama tunnistusmerkitsijä".

Eläinten hyvinvoinnin valvomisen kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että tunnistusmerkintärekisterin käyttöä voitaisiin laajentaa siten, että sinne tulisi narttujen osalta merkintä jalostuskäytöstä. Eläinlääkärit pystyisivät tekemään merkinnän pakollisen pentutarkastuksen yhteydessä, eikä tästä aiheutuisi heille suurempaa vaivaa kuin siitä, että eläinlääkärit rekisteröityä puhtasrotuista koiraan tunnistusmerkitessään merkitsevät pentujen mikrosirun sirunumerot SKL:n järjestelmään.

Mikäli asetuksen tasolla aiotaan säätää koiran jalostuskäytön kieltämisestä usean keisarinleikkauksen johdosta, tulee ottaa huomioon, että keisarinleikkaus ei välttämättä aina tarkoita sitä, etteikö koira pystyisi seuraavalla kerralla synnyttämään luonnollisesti. Koiran synnytysongelmille on toki olemassa perinnöllisiäkin syitä, kuten polttoheikkous, mutta synnytysongelmat saattavat myös johtua esimerkiksi pentujen suuresta tai pienestä määrästä, kuolleen pennun aiheuttamasta "tukoksessa" synnytysongelmassa tai pennun suuresta koosta. Lisäksi, mikäli koiran jalostuskäyttö tultaisiin kieltämään asetuksella useiden keisarinleikkausten vuoksi, tulisi tieto keisarinleikkauksista merkitä ylös. Merkintä voitaisiin tehdä esimerkiksi tunnistusmerkintärekisteriin, jolloin eläinlääkäri pystyisi sen tekemään keisarinleikkauksen yhteydessä, sillä eläinlääkäri pystyisi tunnistusmerkinnän avulla varmistumaan siitä, että merkintä tulee oikealle koiralle.

SuKoKa korostaa, että eläinten jalostuksen osalta valvonnan merkitys on huomattava. Näin ollen tämän pykälän yhteydessä tulisi säätää sekä siitä, mikä taho suorittaa eläinten jalostukseen liittyvää valvontaa, että siitä, miten eläinten jalostusta valvotaan. Etenkin siinä vaiheessa, jos asetuksella tullaan määrittämään koirille se, miten usein nartulla saa teettää pentuja tai mikä on nuorin sallittu astutusikä taikka asettamaan narttu jalostuskieltoon useiden keisarinleikkausten vuoksi, tulee valvonta suorittaa ulkopuolisen tahon toimesta, eikä sitä voida suorittaa omavalvontana. Mikäli valvonta suoritettaisiin oma-valvontana eli ihmisten tulisi itse ilmoittaa tieto jalostukseen käytettävän koiran iästä, pentueiden määrästä ja ajankohdista tai keisarinleikkauksesta, olisi riski väärinkäytöksille suuri, eikä pentutehtailuun pystyttäisi silloin puuttumaan nykyistä tehokkaammin.

SuKoKa kokee voimassa olevassa lainsäädännössä ongelmallisena nimenomaisesti sen, ettei se anna viranomaisille keinoja valvoa etenkään rekisteröimättömien sekarotuisten koirien jalostuskäyttöä tai puuttua pentutehtailuun, mikäli koirat elävät hyvissä olosuhteissa. Näin ollen uudessa eläinten hyvinvointilaisissa tulisi nimenomaisesti pyrkiä valvomaan jalostuskäyttöä, mikä pystyttäisiin tekemään esimerkiksi yllä mainittuja valvontakeinoja käyttäen, sillä edellytyksellä, että tieto jalostuskäytöstä merkittäisiin tunnistusmerkintärekisteriin kunkin koiran tietoihin.

Myös esitetyn lainkohdan sanamuoto on ongelmallinen siinä esiintyvän "todennäköinen" -termin vuoksi, sillä todennäköisyys on käsitteenä erittäin laeva ja pitää sisällään sekä erittäin pienen että huomattavan suuren todennäköisyyden. Tämän vuoksi soveliaampaa olisikin edellyttää, että 25 §:n 2 momentin 1 kohdan mukainen jälkeläiselle aiheutuva haitta tai 3 kohdan mukainen jalostukseen käytettävän eläimen hyvinvoinnille aiheutuva haitta on tiedossa.

SuKoKa kannattaa ehdottomasti 25 §:n 4 momentin mukaista nisäkkäiden hallitsemattoman lisääntymisen estämistä. Tämän osalta tulee ottaa huomioon valvomattoman

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

lisääntymisen valvonnan sääntely. Esitysluonnoksessa tulisi ottaa kantaa sekä valvontaa suorittavaan viranomaiseen tai viranomaisiin, että valvontatoimenpiteisiin.

39 § Koiran- ja kissanpentujen tuontikielto. Esitetyn lainkohdan mukaan "Alle kuuden kuukauden ikäisen koiran- ja kissanpennun tuonti sekä Euroopan unionin ulkopuolelta että Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen on kielletty, jos tarkoituksena on myydä pentu Suomessa edelleen kahden kuukauden kuluessa tuonnista". Esitysluonnoksen mukaan "Pykälän tavoitteena on aiempaa tehokkaampi puuttuminen ulkomailta niin sanotuissa pentutehtaissa tuotettujen pentujen tuontiin ja myyntiin Suomessa" (s. 127), "säännöksen valvonnassa olisikin perusteltua keskittyä sellaisiin tuojiin, jotka matkustavat useamman pennun kanssa" ja "kiellon käytännön valvonnan kannalta on tärkeää, että ikäraja asetetaan siten, että se on helposti valvottavissa" (s. 128). Lisäksi esitysluonnoksessa mainitaan 73 §:n esitetty lainkohta, jossa "säädetäisiin Tullin asemasta uutena valvontaviranomaisena. Näin ollen jatkossa myös Tullilla olisi mahdollisuus valvoa ja puuttua koiran- ja kissanpentujen tuontiin myös nyt ehdotetun kiellon valvomiseksi, mikä olisi tehokkaan valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista" (s. 128).

SuKoKan mielestä ehdotettu lainkohta on erittäin tarpeellinen pentutehtailun estämiseksi, mutta myös tämän osalta valvonnasta tulisi säännellä tarkemmin. Vaikka raja-valvontaa helpottaneekin huomattavasti se, että esitysluonnoksen 73 §:n mukaisesti myös Tulli saisi valvontaviranomaisen aseman, ei tämä yksin riitä eläinten maahan-tuonnin valvontaan, mikäli valvontaa ei rajalla tehosteta.

Suomessa on viime vuosina järjestetty useampi lemmikkien tehovalvonta, joissa on kaikissa ilmennyt huomattavia puutteita eläinten maahantuontivaatimuksissa:

Helsingissä 10.5.2019 järjestetyssä tehovalvonnassa tarkastettiin 38 eläintä, joista 36 oli koiria ja näistä 17 lemmikin maahantuloedellytyksissä havaittiin puutteita.¹

Helsingissä 8.11.2019 järjestetyssä tehovalvonnassa tarkastettiin 28 eläintä, joista 23 oli koiria ja näistä 15 koiran maahantuloedellytyksissä havaittiin puutteita.²

Lisäksi tehovalvonnoissa nousi esiin myös se, että kaupallisia tuonteja yritettiin naamioida yksityiseksi tuonniksi, eikä tuonti täytä kaupallisen tuonnin vaatimuksia.

Tehovalvonta on paljastanut huomattavia puutteita eläinten maahantuontivaatimuksissa ja ottaen huomioon, miten harvoin tehovalvontaa on suoritettu, voitaneen todeta, että eläinten maahantuonnin valvontaa on tehostettava maahantuontimääräysten noudattamisen varmistamiseksi.

Eläinten maahantuonnin valvontaa voitaisiin tehostaa ja tehovalvontaa kohdentaa paremmin ottamalla käyttöön samanlainen ilmoitusjärjestelmä, joka on käytössä Ruotsissa. Ruotsiin koiran tai kissan kanssa matkustettaessa tulee aina tehdä ilmoitus Ruotsin Tullille. Ilmoituksen tekemättä jättäminen on kriminalisoitu salakuljetuksen rangaistuksista annetussa laissa (SFS 2000:1225). Maahantuonti-ilmoituksessa tulee antaa eläimen passin ja mikrosirun numero, eläimen laji ja rotu, maahantuontipäivä ja

¹ Iltalehti, *Neljä koira jouduttiin lopettamaan - Helsingin satamissa järjestettiin lemmikkien tehovalvonta: "Niin kauan kuin laittomia pentuja ostetaan, tämä ralli jatkuu"*, vierailtu 10.1.2022 [<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/137016ac-3220-408b-b658-2378537f2c18>]

² Maaseudun tulevaisuus, *Viranomaisten tehovalvonnan tulos Helsingin satamissa: Yli puolella tarkastetuista eläimistä puuttui esimerkiksi rabiesrokotus tai ekinokkikiläkitys*, vierailtu 10.1.2022 [<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ym-paristo/artikkeli-1.550162>]

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

maahantuontipaikka. Ruotsin ilmoitusjärjestelmässä jokainen maahantuojaja joutuu lisäksi ilmoittamaan oman sähköpostiosoitteensa.³

Ottamalla käyttöön vastaavanlainen ilmoitusjärjestelmä, olisi viranomaisilla tiedossa rajan ylittävien lemmikkien määrä kunakin päivänä sekä rajanylityspaikka, joten valvontaa voitaisiin kohdentaa sellaisiin päiviin ja kaupunkeihin, jolloin lemmikin kanssa rajan ylittäviä henkilöitä on runsaasti. Mikäli ilmoitukseen pitäisi lisätä myös maahantuojan nimi, olisi valvontaviranomaisten myös helppo etukäteen havaita ne henkilöt, jotka ovat aikeissa maahantuoda useamman lemmikin kerrallaan ja näin ollen päästä puuttumaan mahdolliseen pentutehtaissa tuotettujen pentujen tuontiin ja myyntiin Suomessa.

Edellä ehdotetun ilmoitusjärjestelmän avulla pystyttäisiin valvomaan maahantuontivaatimusten lisäksi myös nimenomaisesti säännöksessä tarkoitettua edelleen myyntiä, mikäli tunnistusmerkintärekisterissä olevan omistajatiedon tulisi olla ajantasainen ja maahantuontia ilmoittaessa jokaisen eläimen osalta tulisi ilmoittaa myös niiden omistaja.

SuKoKa on huolissaan eläinten maahantuonnin valvonnan tehokkuudesta, sillä viime vuosina järjestetyistä tehovalvonnoista selviää, että eläinten maahantuontivaatimukset ovat usein puutteelliset. Lisäksi tehovalvontojen vähäisyys mahdollistaa laajamittaisenkin pentutehtaissa tuotettujen pentujen tuonnin ja myynnin Suomessa, sillä eläinten maahantuonnin rajavalvonta on nykyisellään erittäin vähäistä.

40 § Koirien ja kissojen myynti-ilmoitus. Esitetystä lainkohdasta asetetaan koirien ja kissojen myynti-ilmoitusten vähimmäisvaatimukset ilmoituksessa annettavien tietojen osalta. SuKoKa esittää 1 momenttiin lisättäväksi seuraavaa:

6) rotukoirien ja -kissojen osalta molempien vanhempien rekisterinumerot sekä muiden koirien ja kissojen osalta tunnistusmerkintätieto

Koska eläinten tunnistusmerkinnän rekisteröintipakko astuu voimaan koirien osalta vuoden 2023 ja kissojen osalta vuoden 2026 alusta alkaen ja tunnistusmerkintärekisteri on täydellinen koirien osalta vuoden 2024 ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta alkaen, olisi perusteltua vaatia myyjiä ilmoittamaan joko koiran ja kissan rekisterinnumero tai tunnistusmerkintätieto.

SuKoKa haluaa korostaa tämänkin lainkohdan osalta valvonnan merkitystä. Koska koirien ja kissojen myynti tapahtuu enimmäkseen internetissä, tulisi ilmoituksia myös pystyä valvomaan. Tärkeää olisi täsmentää etenkin se, tuleeko myynti-ilmoitusten valvontaa hoitamaan viranomainen vai se taho, kenen alustalla myynti-ilmoitus julkaistaan.

Lisäksi tunnistusmerkintärekisteriin ilmoitettaville tiedoille pitäisi pystyä suorittamaan jonkinlaista valvontaa, sillä Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 1/2021 6 §:n mukaan koiran haltijan on ilmoitettava koiran tunnistustodistuksen tiedot tunnistusmerkintärekisteriin merkittäväksi. SuKoKa kuitenkin kokee, että väärinkäytösten riski on liian suuri, mikäli tunnistusmerkinnän asettaja ei syötä tietoja suoraan tunnistusmerkintärekisteriin. Tunnistusmerkintärekisteriin ilmoitettavien tietojen oikeellisuutta tulee valvoa viranomaisaloitteisesti, sillä muutoin riski tunnistusmerkintärekisteriin ilmoitettavien tietojen paikkansapitämättömyydelle lisääntyy huomattavasti. Mikäli maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 1/2021 6 §:ää ei haluta muuttaa, yksi mahdollisuus tunnistusmerkintärekisteriin ilmoitettavien tietojen oikeellisuuden valvomiseksi olisi

³ Tullverket, *Travelling with dogs or cats*, vierailtu 10.1.2022 [<https://www.tullverket.se/en/private/travelling/travellingwithanimals/travellingwithdogsorcats.4.311bf4f016e69d6ea0d93c.html>]

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

pyytää mikrosirun asettajaa toimittamaan tunnistusmerkinärekisteriä ylläpitävälle taholle kopio tunnistustodistuksesta. Tunnistusmerkinärekisteriin ilmoitettavia tietoja valvomalla pystyttäisiin valvomaan myös 39 §:n mukaista alle kuuden kuukauden ikäisen maahantuodun koiran- ja kissanpennun edelleen myyntikieltoa.

60 § Ammattimainen tai muutoin laajassa mittakaavassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito sekä liite 2. Esitetyn lainkohdan 3 momentin mukaan "siitä, mitä on pidettävä ammattimaisena tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvana seura- ja harrastuseläinten pitona, säädetään liitteessä 2". 5 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan "ammattimaisena tai muutoin laajamittaisena eläintenpitona 50 ja 57—61 §:ssä tarkoitettua luvan- tai ilmoituksenvaraista toimintaa, sellaista tuotantoeläinten pitoa, johon eläinten pitäjä olisi oikeutettu saamaan kotieläintalouden maataloustukea sekä muuta vastaavaa elinkeinotoimintana pidettävää tuotantoeläinten pitoa".

Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan ole otettu kantaa siihen, tarkoitetaanko eläinten pitämisellä esimerkiksi omistamista, hallintaa vai määritetyssä pitopaikassa olevia eläimiä. Koska ammattimaiselle tai muutoin laajassa mittakaavassa tapahtuvalle seura- ja harrastuseläinten pidolle on ehdotettu säädettäväksi erityisiä velvollisuuksia, on tärkeää määritellä selkeästi se, mitä eläinten pitämisellä tarkoitetaan. Eläinten pitämisen määritelmä olisi luontevinta lisätä liitteeseen kaksi, sillä siinä säädetään siitä, mitä on pidettävä ammattimaisena tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvana seura- ja harrastuseläinten pitona. Pitopaikan määritelmä on selkeämpi esimerkiksi hevosten osalta, sillä pitopaikka on se talli, jossa hevoset sijaitsevat. Pitopaikan määritelmä jää kuitenkin huomattavasti epäselvemmäksi erityisesti pieneläinten, kuten koirien ja kissojen osalta.

109 § Eläinsuojelurikkomus. Esitetty lainkohta on monestakin syystä ongelmallinen juridisesta näkökulmasta. Lailla sanktioitu teko voi olla rangaistava tahallisen ja/tai tuottamuksellisenä. Esitetyn lainkohdan 1 ja 2 momentti on sanktioitu myös tuottamuksellisenä eli silloin, kun tekijän menettely on huolimattomaa. Tekijän menettely katsotaan huolimattomaksi silloin, kun tekijä rikkoo olosuhteiden edellyttämää huolellisuusvelvoitetta, vaikka hänellä on kyky sitä noudattaa ja sen noudattamista voidaan vaatia häneltä. 109 §:n 1 momentissa rangaistavuuteen riittää perusmuotoinen tuottamuksellisuus eli huolimattomuus, mutta 2 momentissa vaaditaan törkeää huolimattomuutta eli piittaamattomuutta.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää epätäsmällisyyskiellon, jonka mukaan lain tulee olla niin selkeästi kirjoitettu, että maallikon on mahdollista ennakoita mikä on rangaistavaa ja mikä ei. Esitysluonnos jättää kuitenkin esitetyn lainkohdan osalta osin epäselvyyttä siitä, mikä on se rangaistava teko, joka lainkohdassa on kriminalisoitu.

Ehdotetun lainkohdan 1 momentin 8 kohdassa kriminalisoidaan 21 §:n mukaisen ruokinnan tai juoton vaatimus. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että mikäli koiran vesikuppi on tyhjänä edes hetkellisesti, on koiran omistaja tai hoitaja rikkonut 109 § 1 momentin 8 kohtaa, sillä tämä on laiminlyönyt huolellisuusvelvollisuutensa varmistaa se, että koiralla on jatkuvasti sulaa vettä saatavilla. Siihen nähden, että 21 §:ssä itsessään säädetään poikkeuksista jatkuvaan sulan veden saantiin, tuntuu absurdilta, että 21 § on sanktioitu myös tuottamuksellisenä.

Esitysluonnoksen mukaan "pitkittynyt jano voi aiheuttaa eläimelle kärsimystä" (s. 83). Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että pitkittynyt jano eli se, että eläin on ilman sulaa vettä pitkän ajan, on täysin eri asia kuin se, että koira juo vesikupin tyhjäksi, eikä sitä täytetä saman tien. Lienee kiistatonta, että ensin mainittu tilanne tulisi sanktioida, mutta

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

jälkimmäisen tilanteen sanktiointi tuntuu lähinnä mielivaltaiselta, sillä käytännössä oikeus voisi tuomita eläinsuojelurikkomuksesta sellaisenkin henkilön, kenen koira on ollut sisätiloissa ilman juomavettä minuuttien ajan siitäkin huolimatta, että tästä ei ole aiheutunut koiralle minkäänlaista vahinkoa. 109 §:n 1 momentin 8 kohta olisikin näin ollen järkevämpi sijoittaa 109 §:n 2 momenttiin.

Esitetyn lainkohdan 1 momentin 10 kohdassa kriminalisoidaan 25 §:n 2 momentti, jonka 1 ja 3 kohdat ovat ongelmallisia epätäsmällisyytensä vuoksi. Kuten yllä lausutusta 25 §:ää koskevasta kohdasta ilmenee, 1 momentin " käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille" ja 3 momentin " lisääntymisestä aiheutuu todennäköisesti merkittävää haittaa sen hyvinvoinnille" ovat itsessään niin epämääräisiä kieltoja, etteivät ne sellaisenaan täytä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen epätäsmällisyyskieltoa. Sen lisäksi, että 25 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdat ovat ongelmia sellaisenaan edellä lausutusta johtuen, ne ovat ongelmallisia myös rangaistussäännöksenä sen vuoksi, että genetiikkaa on täysin mahdoton ennustaa ja näin ollen kasvattaja voisi joutua tuomituksi eläinsuojelurikkomuksesta 109 §:n 1 momentin 10 kohdan perusteella siitäkin huolimatta, että pentueen vanhemmat on terveystarkastettu ja kasvattaja on tehnyt parhaansa valitakseen parhaan mahdollisen yhdistelmän, mutta yhdellä pennulla todetaankin sellainen (perinnöllinen) sairaus, jota ei olisi voitu ennalta aavistaa. Myös 109 §:n 1 momentin 10 kohta olisi järkevämpi sijoittaa 109 §:n 2 momenttiin.

Esitetyn lainkohdan 2 momentti on sanktioitu tahallisena ja tuottamuksellisena, mutta tässä vaaditaan tuottamuksellisuuden osalta törkeää huolimattomuutta, mikä tarkoittaa käytännössä piittaamattomuutta. 109 §:n 2 momentin 9 kohdassa sanktioidaan koiran tai kissanpennun tuontikiellon rikkomisesta ja 10 kohdassa myynti-ilmoituksessa annettavien tietojen laiminlyönnistä. Etenkin 2 momentin 9 kohtaa ja 1 momentin 8 kohtaa verratessa ja niissä sanktoidun teon laatua arvioidessa on huomioon otettavaa, että todennäköisesti seurauksiltaan vakavammasta teosta on vaikeampi saada sanktio kuin sellaisesta teosta, joka ei välttämättä aiheuta eläimelle minkäänlaista hyvinvointihaittaa (mahdollisen pentutehtailupennun maahantuonti ja edelleen myynti verrattuna siihen, että koira on ilman sulaa vettä vain pienen hetken ajan). Edellä mainittu huomioon ottaen tuntuisikin järkeenkäyvältä vaihtaa lainkohtien paikkaa siten, että 2 momentin 9 kohta siirtyisi 1 momenttiin ja 1 momentin 8 kohta siirtyisi 2 momenttiin.

Hyvä verrokki 109 §:n 1 momentin 8 ja 10 kohdan rangaistavuutta arvioidessa on myös 109 §:n 2 momentin 10 kohta, jossa sanktioidaan myynti-ilmoituksessa annettavien tietojen laiminlyönti. Mikäli myynti-ilmoitusta tekevä henkilö unohtaisi epähuomiossa liittää myynti-ilmoitukseen esimerkiksi eläimen sijaintipaikan, ei tästä todennäköisesti tuomittaisi eläinsuojelurikkomukseen, mutta sen sijaan siitä tuomittaisiin eläinsuojelurikkomukseen, että eläin on epähuomiossa hetkellisesti ilman sulaa vettä tai kasvattajan pentueeseen syntyy pentu, jolla ilmenee sellainen sairaus tai vika, jonka syntymistä kasvattaja on parhaansa mukaan pyrkinyt ehkäisemään.

109 §:n 2 momentin 18 kohta on ongelmallinen sen vuoksi, että "pitämisen" merkitystä ei ole määritelty laissa. Tästä syystä lakiin on edellä lausutun mukaisesti täsmennettävä, mitä eläinten pidolla tosiasiaassa tarkoitetaan.

Molli Nyman
varapuheenjohtaja

Olli Wuorimaa
sihteeri

Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry

Y-tunnus 2405350-2 ♦ Sähköposti sihteeri@sukoka.fi ♦ www.sukoka.fi

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 10 pages before this page

Dokumentet inneholder 10 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 10 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 10 sider før denne side

Detta dokument innehåller 10 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende